Pásztorlevél a Nyitrai Egyházmegye híveihez –
emlékezés minden elhunyt hívőre

Felgyorsult világunkban, amelyet eláraszt a kötelezettségek és az újabb és újabb események sora, könnyen megfeledkezhetünk az evangélium lényegi üzenetéről – az örök életünkről!

November első napjai a liturgián keresztül segítenek és megállásra késztetnek bennünket, hogy figyelmesen tekintsünk rá életünkre és annak irányára. Tegnap a liturgiában azokat ünnepeltük, akik már Isten közelében vannak, és példájukkal, közbenjárásukkal segítenek bennünket. Ma pedig a liturgia arra hív, hogy azokra gondoljunk, akik a megdicsőülés felé tartanak de szükségük van a mi segítségünkre.

A természet hangulata is hozzásegít ahhoz, hogy tudatosítsuk magunkban e világ és életünk múlandóságát: a fák is levetik színes köntösüket, a leveleket elsodorja a szél, hogy visszatérjenek a földbe, és az új életnek készítsenek helyet. A völgyeket - mint a tömjénfüst - köd borítja el, a temető pedig a nedves föld illatától, emlékekkel vegyülve – gyertyák fényével, mint apró csillagok tengerével szelíd szomorúsággal telik meg. Mindezek ellenére reménykedünk abban, hogy a halál nem a vég. Éppen ebben a pillanatban érezhető egy új kezdet ígérete. Párbeszéd az örökkévalósággal – egy pillanat, amikor visszaemlékezünk azokra, akik elmentek, és hiányoznak nekünk: szüleinkre, nagyszüleinkre, testvéreinkre, barátainkra, gyermekeinkre... Már nem halljuk hangjukat, de nyomot hagytak emlékeinkben, tetteikkel és szeretetükkel.

A kegyelet és hála légkörében, amikor elhunyt szeretteinkre emlékezünk, minden bizonnyal hajlamosabbak vagyunk, mint máskor elgondolkodni az emberi élet értelmén – annak titkán, jövőjén valamint a végső célunkon.

A német származású filozófus, Hans Jonas († 1993, USA) szerint az emberi életnek három alapvető dimenziója van, amelyek már az ősembert is megkülönböztették az állatoktól. Ezeket három szimbólummal lehet kifejezni: az eszközzel, a képpel és a sírral. Az eszköz az emberi tudás megtestesítője, amely lehetővé teszi az ember számára, hogy az akaratát a természetben érvényesítse. A kép – festmény vagy más műalkotás – az emberi képzelőerő kivetülése, a szépség iránti érzék és a képzelőerő kifejeződése. A legnagyobb különbséget azonban a sír szimbolizálja. Csupán az ember temeti el a halottait! Csak az ember van tudatában saját halandóságának. Mivel tudja, hogy egyszer meg fog halni, ezért teheti fel magának azokat a kérdéseket: honnan jött, mi az élete értelme, és mi következik utána.

A sír a tisztelet és a remény kifejeződése. Amikor a keresztények és a jóakaratú emberek az „emberi személy méltóságáról" és „az emberi élet szentségéről" beszélnek, azt fejezik ki, hogy az emberi személyben van valami magasztos és szent, ami különleges tiszteletet érdemel. A sír bár a halál elkerülhetetlenségéről beszél, de mindenekelőtt az új életről szól. Arról tanúskodik, hogy Isten erősebb, mint a halál, és hogy aki Krisztusban hal meg, az az életre hal meg. Így vált a temető – a szomorúság és mulandóság helye – a remény helyévé. Míg a pogányok a temetőt *nekropolisznak*, a halottak városának nevezték, a keresztények a temetkezés helyét *ideiglenes nyugvóhelyként* értelmezték. Ezért állnak a hívők sírjai fölött keresztek – a hit és az új élet jelei. Ez azt jelenti, hogy Jézus Krisztus legyőzte a halált, feltámadt, és ezzel életünk minden eseménye új értelmet nyert.

Az az idő, amikor ezekben a napokban felkeressük elhunyt szeretteink sírjait, lehetőséget ad arra, hogy kifejezzük hálánkat, és hogy viszonozzuk azt a szeretetet, amelyet esetleg elhanyagoltunk, vagy adósak maradtunk vele.

Igen, szeretteink sírjai az emlékezés helyei – de mindenekelőtt az imádság és az örök életbe vetett remény helyei kell hogy legyenek. A műanyag virágdíszek – még ha jó szándékkal készülnek is – nem azok, amik valóban segítenének nekik. Elhunytjainknak nem arra van szükségük, hogy feldíszítsük a sírjaikat – arra van szükségük, hogy segítsünk nekik a mennybe jutni. Segítsünk tehát a purgatóriumban szenvedő lelkeknek – ne műanyag díszítéssel, hanem imával!

Már az Ószövetség is buzdít erre: *„Szent és üdvös dolog imádkozni a halottakért, hogy megszabaduljanak bűneiktől" (2Mak 12,46).* A kereszténység korai időszakaiból vannak arra utaló jelek, hogy az Eucharisztiát a síroknál vagy azok közelében ünnepelték, különösen a halál évfordulóján *(dies natalis)* – vagyis azon a napon, amikor az elhunyt *megszületett a mennyország*

számára. Ekkor imádkoztak értük az szentmise ünneplésével.

Az Egyház tanításában nagyon világosan meghatározta a purgatóriumról szóló hittételt, amikor ezt mondja: *„A súlyos bűn megfoszt bennünket az Istennel való közösségtől, és emiatt képtelenné tesz bennünket az örök életre […], de még a bocsánatos bűn is olyan rendezetlen kötődést eredményez a teremtményekhez, amely megtisztulást igényel – akár még ebben az életben, akár halál után, az úgynevezett purgatóriumban."* (Katolikus Egyház Katekizmusa, 1472. cikk)

A purgatórium a maga lényegében sokkal inkább kegyelem, mint büntetés. Olyan kegyelem, amely segít, hogy az elhunyt lelke teljesen megtisztuljon, és így elnyerhesse Isten közelségét az örökkévalóságban.

A purgatóriumban lévő lelkek – akik ebben az állapotban még saját tökéletlenségeik miatt vannak – vágyakoznak a mi segítségünkre. Ezekben a napokban az Egyház különleges kegyelmeket is felkínál számunkra: a búcsúkat, amelyeket elhunyt szeretteink javára nyerhetünk el.

A purgatóriumban szenvedő lelkek számára a legnagyobb segítség a szentmise áldozat. E tekintetben Szent II. János Pál pápa így tanít bennünket: *„A lelkek üdvösségéért mondott imádságok és könyörgések, amelyeket az Egyház szüntelenül Isten elé tár, nagy értéket képviselnek. Ezek a „szívnek az isteni irgalmasságra hangolt" megnyilvánulásai (KEK 2635).* Az Úr mindig meghallgatja gyermekei könyörgését, mert ő az élők Istene. A szentmisében az összegyűlt közösség imádságaiban és az elhunytakra való emlékezésben az Irgalmasság Atyjának ajánlja azokat, akik meghaltak, hogy – ha szükséges – a purgatóriumban megtisztulva elnyerjék az örök boldogságot. Amikor elhunytainkat az Úrra bízzuk, elismerjük velük való szolidaritásunkat, és részt veszünk üdvösségük titkában, amely a szentek közösségének csodálatos misztériuma. Az Egyház hiszi, hogy a purgatóriumban lévő lelkek „a hívek imádságai által, de mindenekelőtt az oltár áldozata révén részesülnek segítségben" *(Cluny apátjának írt levél, 1998. június 2., a Tridenti Zsinat purgatóriumról szóló dekrétumára hivatkozva).*

Kedves Testvérek! Szép szokás, hogy ezekben a napokban a családok összegyűlnek, és közösen tiszteletüket fejezik ki elhunyt szeretteik emléke előtt. Törekedjünk arra is, hogy ne csupán ebben az időszakban, hanem az év más napjain is gondoljunk elhunytjainkra, például azzal, hogy szentmisét szolgáltatunk értük. Sok plébánián már kialakult az a hagyomány – s bárcsak mindenhol követendő példává válna –, hogy legalább a szülők vagy más hozzátartozók halálának évfordulóján a család összegyűlik a szentmisére, amelyet szentáldozással együtt ajánlanak fel az elhunyt üdvösségéért. Ez nemcsak lehetőséget ad arra, hogy kifejezzük egymás iránti szeretetünket és tiszteletünket, hanem arra is, hogy tudatosítsuk magunkban: e földi életben mindannyian a remény zarándokai vagyunk. Így nemcsak imádságban idézzük fel elhunytaink emlékét, hanem gazdagodunk mi magunk is – különösen a még élő szeretteinkkel való kapcsolatunkban – amíg lehetőségünk van rá. Hiszen nap mint nap tanúi vagyunk annak, milyen váratlanul távozhatnak el közülünk rokonaink, munkatársaink, ismerőseink…

Nagyon helyénvaló lenne az is, hogy a temetések alkalmával a művirágok és műkoszorúk helyett a szentmise bemutatását kérjük az elhunytakért. Ez legyen élő hitünk kifejezése az örök életben. A szentmise áldozata – az Úr Jézus halála és feltámadása – biztosít bennünket arról, hogy a halál sem képes elszakítani bennünket szeretteinktől. Ő a híd a halál szakadéka fölött, amelyen keresztül megmarad az élők és holtak közössége. Ráadásul ez számunkra is a legjobb alkalom arra, hogy felelősségteljesen készüljünk az örökkévalóságra, hiszen ránk is érvényes Jézus szava: *„Aki hisz énbennem, még ha meghal is, élni fog" (Jn 11,25).*

Ezért tehát imádkozzunk és ajánljunk fel jócselekedeteket elhunytjainkért, de törekedjünk arra is, hogy életünket Isten szolgálatában éljük, ami nagylelkű embertársi szolgálatunkban nyilvánul meg – hogy egykor majd a Boldogságos Szűz Máriával és szeretteinkkel együtt dicsőíthessük Istent a mennyei dicsőségben.

Az örök életbe vetett hittel adják áldásukat

+ Viliam Judák, nyitrai megyéspüspök *+ Peter Beňo, segédpüspök*

Kérjük felolvasni a homília helyett 2025. november 2-án, Halottak napján